

Interviewartikel

8. januar 2025

Ansvaret for samarbejdet ligger især hos rådgiverne

Af *Torben Bundgaard Vad, ChooseReuse*

For Gustav Lykkegaard, bygningskonstruktør og miljø- og ressourcekoordinator hos ingeniørfirmaet Bang & Beenfeldt, handler genbrug i byggeriet først og fremmest om relationer. Tillid, samarbejde og tydelig ansvarsplacering er ifølge ham de afgørende forudsætninger, hvis brugte byggematerialer reelt skal finde vej fra nedrivning til renoveret byggeri.

Det er der mange i branchen, der nikker genkendende til. Men hos Gustav følger der en forpligtende konklusion med: Det er især rådgiverne, der må tage ansvaret for at få samarbejdet til at fungere.

Vi har interviewet Gustav Lykkegaard fra Bang & Beenfeldt, som netop er trådt ind som ny partner i ChooseReuse netværksprojektet. Bang & Beenfeldt arbejder med renoveringer for mange forskellige typer bygherrer – alt fra kommuner, erhverv, udviklere og boligselskaber til andelsboligforeninger og ejerforeninger. Sidstnævnte er en sektor præget af økonomisk ansvarlige bestyrelser, der ikke nødvendigvis har byggeteknisk indsigt med begrænset risikovillighed og beslutninger, der ofte kun træffes én gang i et liv. Netop derfor er genbrug i denne sektor på én gang både oplagt og vanskeligt.

Et nyt mandat: Bæredygtighed som struktur – ikke enkeltinitiativer

Da Gustav Lykkegaard blev ansat i Bang & Beenfeldt i februar 2025, var bæredygtighed allerede på dagsordenen. Men indsætterne var spredte og personafhængige. Der manglede struktur, mandat og et samlet fagligt greb.

”Vi har bygget vores bæredygtighedsafdeling op fra scratch,” fortæller Gustav. ”Der har været enkeltstående initiativer før, men nu har vi organiseret det i en etableret afdeling med et dedikeret team.” Teamet består i dag af tre fagpersoner: en bygningskonstruktør, en ingeniør tilfældig. Den afspejler ambitionen om at kunne arbejde med genbrug fra både teknisk, juridisk, praktisk og arbejdsmiljømæssigt perspektiv.

En af de største interne udfordringer har været at få bæredygtighed tænkt ind tidligt i projekterne. Som i mange projektstyrede rådgivervirksomheder blev bæredygtighedsteamet i starten først koblet på, når udbud var skrevet, og entreprenører allerede valgt.

”På det tidspunkt er de vigtigste beslutninger truffet,” siger Gustav. ”Og så kan man ikke flytte ret meget.” Det billede har gradvist ændret sig. I dag er bæredygtighedsteamet med helt fra projektopstart i alle renoveringssager. Det er en forudsætning for, at bæredygtige tiltag kan blive mere end en god intention.

Først afsætning – så indbygning

Gustav er meget åben omkring, hvor Bang & Beenfeldt har haft størst succes indtil videre, og hvor det er sværere.

“Vi er blevet rigtig gode til nedtagning og afsætning af materialer, men mindre gode til selve indbygningen,” siger han uden omsvøb. Forklaringen er enkel, men kompleks i praksis. Boligforeningerne er sjældent villige til at løbe risikoen ved at få brugte materialer indbygget i deres egne ejendomme, og entreprenørerne vil ofte ikke stille garantier på genbrugsmaterialer.

Et klassisk eksempel er naturskifer. Et ekstremt holdbart materiale, der ofte har mange år tilbage i sig. Alligevel har det vist sig vanskeligt at finde entreprenører, der vil garantere for genopsætning af brugt skifer. “Så i stedet tager vi skiferen nænsomt ned og sælger den videre til genbrug i et andet byggeri,” forklarer Gustav. “Det er jo både fedt og ærgerligt. Fedt, at materialet trods alt får nyt liv, men ærgerligt, at det ikke bliver på samme bygning.” Den pragmatiske tilgang er bevidst. Hellere et sikkert genbrug et andet sted end ingen genbrug overhovedet.

En model, der kan fungere uden merpris

For Bang & Beenfeldt har det været afgørende, at genbrug ikke må blive en økonomisk belastning for bygherren. Derfor har virksomheden udviklet en enkel, men stringent model, der gør det muligt at arbejde systematisk med genbrug i renoveringer – uden ekstraomkostninger for bygherre.

Modellen bygger på fem principper:

1. Ressourcekortlægning af alt, der skal nedrives – så dialogen baseres på fakta.
2. Tidlig dialog med bygherre og projektleder – her skabes nysgerrighed og fælles forståelse.
3. Netværk af aftagere – specialiserede aktører til forskellige materialetyper.
4. Klar juridisk ansvarsfordeling – via en hensigtserklæring, der tydeligt placerer ansvar.
5. Ærlig kommunikation om økonomi – genbrug er sjældent billigere, men heller ikke dyrere, hvis man gør sig umage.

“Myten er, at genbrug er dyrt,” siger Gustav. “Men i praksis går det stort set i nul.”

Når fortællingen er vigtigere end beløbet

En af de originale ideer i Bang & Beenfeldts tilgang er konceptet ‘Cirkelskoven’. Det opstod i en situation, hvor prisen for et parti genbrugsmaterialer var så lav, at den næsten blev symbolsk.

I stedet for at fokusere på beløbet valgte man at omsætte værdien til noget andet: træer.

For 5.000 kroner kan man plante omkring 250 træer. Små afregninger fra genbrug går derfor i dag til skovrejsning i bygherrens navn.

“Det handler ikke om kompensation,” siger Gustav. “Det handler om fortællingen. Om at skabe stolthed og mening.”

Logistikken – det usynlige arbejde

Bag enhver genbrugssucces ligger et omfattende logistisk arbejde. Genbrug er ikke kun idealisme, men også containere, paller, tidsplaner og præcis koordinering. Især på trange byggepladser i indre København kræver det minutjæs planlægning. Aftagere skal være klar i det øjeblik materialerne er taget ned. Entreprenører skal instrueres i nænsom demontering. Alt skal passe ind i en i forvejen presset hverdag.

Gustav beskriver sig selv som en slags mægler mellem entreprenør og aftager. "Hvis viljen er der, kan alt løses," siger han. "Og det giver virkelig et sug i maven, når det lykkes."

Hvorfor bliver materialerne ikke genbrugt på samme matrikel?

Gustav peger på fire grunde til at materialer, der nedtages i et renoveringsprojekt, ofte ikke bliver genbrugt indenfor for samme matrikel og byggeprojekt:

- Psykologi. Folk vil gerne se, at de har fået noget nyt for deres penge. Et genbrugstag – hvad er det, vi har fået for de penge, vi har sparet op?
- Risiko og garantier. Entreprenører vil ofte ikke garantere for genbrugte materialer.
- Kemi og usikkerhed. Ældre vinduer kan indeholde alt fra tungmetaller til PCB, hvilket begrænser deres anvendelse.
- Økonomisk sårbarhed. En bestyrelse i en andelsboligforening har ofte kun én chance for at træffe et rigtigt valg.

"Jeg peger ikke fingre. Det er mange penge, og de renoverer nok kun denne ene gang i livet. Derfor er det naturligt at ansvaret for at skubbe udviklingen ligger hos os rådgivere."

Når Gustav Lykkegaard peger på rådgiverne som den centrale aktør i genbrugssamarbejdet, er det ikke for at fralægge andre ansvar. Tværtimod. Men hans erfaring er, at uden en tydelig og vedholdende rådgiverrolle sker der ganske enkelt ikke nok.

"Hvis ingen samler trådene, falder ansvaret for genbrug ned mellem flere stole."

Ifølge Gustav har rådgiverne både fagligheden, overblikket og relationerne til at fungere som den samlende kraft. Men det kræver, at rådgiverrollen gentænkes. Det er ikke nok at nævne genbrug i et notat eller stille et par krav i et udbud. Rådgiveren må tage ejerskab – også når det bliver besværligt.

"Man skal turde stå på mål for løsningerne. Man skal tage dialogen med entreprenøren, forklare bygherren risikoen ærligt og selv være med til at løse de praktiske udfordringer," siger han.

To retninger for genbrugsarkitektur – ingen favorit

Gustav svarer på to aktuelle arkitektoniske tilgange til genbrug i renoveringer, men tøver med at vælge sin favorit.

- Det synlige genbrug, hvor man kan se skår, revner, patina i alle de genbrugte materialer og løsninger.
- Det usynlige genbrug, hvor genbrugsmaterialerne integreres helt uden at afsløre deres fortid.

Gustav tøver i forhold til hvilken tilgang han foretrækker. "Jeg tænder både på, at genbrug gerne må ligne genbrug, som det er tilfældet i for eksempel Tscherninghuset og Thoravej 29, men jeg synes også det er fedt at genbrugsbaseret byggeri er helt usynligt og bare ligner enhver anden bygning. Begge tilgange har sin berettigelse i forskellige sammenhænge."

Hvor er Bang & Beenfeldts bæredygtighedsafdeling om fem år?

På spørgsmålet om hvor Bang & Beenfeldts bæredygtighedsafdeling er om fem år, er Gustavs håbefulde svar, at genbrug er blevet standard i alle renoveringsager, aftagernetværket er udbygget og formaliseret, der er flere bygherreleverancer, hvor foreningerne selv kan stille med genbrugsmaterialer inden for egen matrikel, og genbrug i renoveringer støttes politisk.